

*Централізована бібліотечна система
Хмельницької міської територіальної громади
Центральна публічна бібліотека*

МІКРОРАЙОН РУЖИЧНА

Інформаційна довідка

*Хмельницький
2021*

Історія мікрорайону

Колишнє село, нині – мікрорайон Хмельницького на південній його околиці. Найдавніша згадка про Ружичну датується 1543 роком, коли поселення перебувало у власності старовинного подільського роду Ярмолинських-Сутковських.

У 1579 році син Василя Сутковського Іван Сутковський продав свої маєтки, в тому числі і Ружичну, війту П. Кломницькому. У XVII столітті село згадується серед маєтків пана Богуша, у XVIII столітті перебувало у діничному володінні графа Войцеха Мера, а згодом – шляхтичів Маліновських.

Щодо походження назви села існує декілька версій. За однією з них назва походить від староукраїнського слова "руга", "ружна земля" – так називались землі, які належали церкві. Селян, котрі проживали тут, називали в XVI столітті ружичами. За іншою версією, назва села походить від польського "ружа" – троянда.

У документах XVIII століття існує згадка про те, що у Ружичній існував дерев'яний Свято-Успенський храм, але ким і коли збудований – невідомо. Крім того, у селі діяв млин та була велика заїжджа корчма. У 1831 році дерев'яна церква згоріла. Від неї залишилась лише дзвіниця, до якої згодом було прибудовано цегляне приміщення у вигляді звичайного житлового будинку – без купола, з хрестом на даху, де й розміщувався храм до 1855 року.

У 1837 році царський уряд за участь у польському повстанні (1830-1831 рр.) позбавив власності панів Маліновських. Ружичну конфіскували і передали у розпорядження військового відомства, перетворивши на військове поселення. У 1840 році в селі налічувалось 190 дворів, де проживало 446 чоловік і 102 дитини чоловічої статі. З 7 років хлопчиків готували для військової служби, а тих, хто не був здатен до цього, навчали різних ремесел. Кожен селянин мав поєднувати військову службу з сільською працею. Суворий режим регламентував їхнє життя: без дозволу військового начальства селяни не мали права перебудувати хату, одружитись, продати своїх волів або коней, поїхати на ярмарок.

Доведені до відчаю важкими умовами життя й праці, поселенці Ружичної у 1845 році відмовились працювати і склали скаргу. На її розгляд прибув інспектор військових поселень граф Нікітін. Він влаштував у селі езекуцію, після чого багатьох поселенців, насамперед тих, хто підписався під скаргою, було вислано до Херсонської губернії. У 1855 році казенним коштом було збудовано новий Свято-Успенський храм, цегляний, хрестоподібний, з одним куполом. Серед реліквій храму в особливій пошані у парафіян була ікона Іверської Божої Матері. Того ж року при церкві була збудована початкова двокласна школа, яку у 1886 році перейменували в церковно-приходську (нині у цьому приміщенні знаходиться дитячий садочок №3 «Світлячок»).

З ліквідацією у 1857 році системи військових поселень Ружична стала державною слободою, а з 1863 року ружичнянців переведено до розряду селян-власників (тобто вся земля, що належала колись поміщику, а також ставок із млином перейшли у власність селян).

Складні умови життя призводили до частих захворювань. Село входило до Проскурівської лікарняної ділянки, яка охоплювала 33 населені пункти, а персонал ділянки складався лише з одного лікаря, фельдшера й баби-повитухи. Тому коли в 1872 році спалахнула епідемія холери, вижила тільки половина хворих.

У 90-х роках XIX століття село Ружичну часто відвідував видатний російський письменник Купрін, який перебував на військовій службі у Проскурові. В оповіданні "Брегет", написаному в 1897 році, письменник згадував Ружичну.

На початку XX століття в селі налічувалось 389 дворів, де мешкало 2065 чол. населення. З цієї кількості 59 господарств не мали земельного наділу. З 330 дворів, які тримали польовий клин, у 26 – він становив менше десятини, у 42 – тільки десятину, у 132 – три, у 62 – чотири, у 46 – понад п'ять десятин, 22 господарства мали по 10 десятин орної землі.

5 липня 1913 року у селі сталась перша на Поділлі дорожньо-транспортна пригода, в якій під колесами автомашини загинула людина: омнібус, що їхав в цей день по Кам'янецькому шосе до Проскурова, збив трирічного хлопчика Прокопа Дармогряя.

Після лихоліть громадянської війни, наприкінці 1920 року, у селі була встановлена радянська влада. У 1929 році в Ружичній був створений колгосп "Комунар", відкрито клуб, згодом споруджено двоповерхову школу, організовано колгоспну бібліотеку.

8 липня 1941 року нацисти окупували село. За різними джерелами на війні загинуло від 166 до 182 ружичнянців.

В 1946-1962 роках Ружична – центр району, названого Ружичнянським (створений замість Проскурівського р-ну), з 1962 року райцентр перевели до Хмельницького і район отримав відповідну назву. У 1970 році населення села складало 6810 мешканців. Станом на 2021 рік тут проживає 12 тис. людей.

Мало кому відомо, що перший підземний перехід у Хмельницькому було збудовано у 1980

році саме в Ружичній.

У 1981 році приміське село було включено в межі міста Хмельницького. Розповідаючи про Ружичну, доречним буде згадати небувалий ажіотаж навколо універмагу "Кооператор", до якого у 1980-х роках їздив по покупки ледве не увесь

Хмельницький. Нині там знаходиться великий меблевий центр «Пан Диван».

А гурмані й любителі розваг Хмельницького вже багато років поспіль відвідують ресторан «Веселка», що знаходиться у мальовничій місцині цього мікрорайону.

Серед найпомітніших споруд мікрорайону Ружична – Свято-Успенський храм.

Він має давню історію. Перші згадки про Свято-Успенський храм у мікрорайоні Ружична датуються XVIII століттям: дерев'яна церква на честь Успіння Пресвятої Богородиці греко-російського сповідання, коли і ким вона була побудована невідомо. При церкві стояв будинок священника. Однак 10 травня 1831 року дерев'яна церква

згоріла. Від неї залишилась лише дзвіниця, до якої, за наказом колишнього військового керівництва, добудували цегляне приміщення у вигляді звичайного житлового будинку, без купола, але з хрестом на даху, де й розміщувався храм до 1855 року.

У 1855 році казенним коштом було збудовано новий Свято-Успенський храм, цегляний, хрестоподібний, з одним куполом, з трирівневим іконостасом. Того ж року при церкві була зведена початкова двокласна школа, з 1886 року – церковно-парафіяльна. Приміщення школи існує й досі, у ньому розташований дитячий садочок №3 «Світлячок».

У 1891 році храм було капітально відремонтовано, для іконостаса написано нові ікони. На той час поміж реліквій храму в особливій пошані серед парафіян була ікона Іверської Божої Матері. Церква існувала до 1935 року.

Храм був закритий та перетворився на руїни. У 1939 році на місці, де була церква, споруджено двоповерхове приміщення середньої школи.

У 1969 році в селі побудовано нову триповерхову школу, а в приміщенні старої школи розташувалися районна бібліотека та музична школа, які в 1991 році перемістили в інше приміщення.

У 1992 році розпочато відновлення Свято-Успенського храму та перебудову його зі старої школи на церкву.

Перші богослужіння відбулися в 1993 році біля церкви (поки вона відбудовувалася). І вже в 1997 році розпочалися служіння в храмі.

У скверику біля церкви поховані воїни, які загинули в бою за Ружичну. Імена двох із них відомі. Це рядовий Біткін Євген Платонович та майор гвардії Василик Лука Миколайович. Прізвища інших воїнів (21 чол.) так і залишились невідомими. Згодом там було

встановлено пам'ятник. А в 1967 році поруч було споруджено пам'ятник загиблим односельцям, які не повернулися з війни. На ньому навіки викарбувані їхні імена.

З 1997 року священники парафії Христа Царя Всесвіту опікувалися вірянами мікрорайону Ружична. У 2001 влада зареєструвала місцеву римокатолицьку громаду, яка власними силами у 2005 побудувала тимчасову каплицю, в якій і відправляли богослужіння. Згодом придбали землю під забудову. А у 2011 році, завдяки допомозі благодійників, почали будівництво парафіяльного храму. 2016 тут було засновано самостійну парафію. І вже в 2017 році розпочались богослужіння в храмі.

Храм вже споруджено, проте оздоблювальні роботи ще тривають.

Головною вулицею Ружичної є Кам'янецька, яка за межами міста продовжується як шосейна автомагістраль на Кам'янець-Подільський та Чернівці. Протягом останніх років відремонтовано вулиці Гавришко, Верейського, Смотрицького.

На території Ружичної сьогодні цілий ряд організацій, підприємств та торгових центрів.

Відбулася реконструкція та добудова дитячого садочка «Світлячок». І з травня 2017 року відкрився практично новий дошкільний заклад європейського рівня з сучасною технікою та меблями. У дворі облаштовано ігрові майданчики з прогумованим м'яким покриттям (травмобезпечним). Кількість дітей у садочку збільшилася з 70 до 190.

З вересня 2017 року в мікрорайоні Ружична відкрилася **амбулаторія загальної практики сімейної медицини №7**. Вона розрахована на обслуговування понад 12 тисяч дорослих та дітей. У закладі діє денний стаціонар та гінекологічний кабінет. Мешканці мікрорайону задоволені. А сімейний лікар і за сумісництвом завідувача амбулаторії № 7 у Ружичній Марина Божок очолила рейтинг за кількістю підписів декларацій з пацієнтами.

У Ружичній діє комітет самоврядування, який очолює Василь Заплетняк. Він дбає про життя мікрорайону та розв'язує місцеві проблеми. За останні роки було капітально відбудовано 3 вулиці та проведено ремонт 5 вулиць.

А при комітеті місцевого самоврядування діє громадська приймальня депутата міської ради Вороніцького Слав'яна Ільковича.

У серпні 2019 у мікрорайоні Ружична відкрили **новий спортивний майданчик**. Поле зі штучним покриттям з'явилося біля загальноосвітньої школи №19. Вдень на полі займатимуться учні, а після уроків майданчиком зможуть користуватися жителі мікрорайону. Будівництво обійшлося міському бюджету у майже півтора мільйона гривень.

У травні 2021 у мікрорайоні Ружична відкрили **мобільний бібліотечний пункт бібліотеки-філії №7 Централізованої бібліотечної системи Хмельницької міської територіальної громади**. Він обслуговуватиме читачів мікрорайону двічі на тиждень: у вівторок (з 9.00 до 12.00) та у четвер (з 14.00 до 17.00). Книги замовлятимуть з фонду бібліотеки-філії №7, який складає понад 38 тисяч видань для дітей та дорослих.

Ідея створення книгозбірні у цьому мікрорайоні належить його мешканцю Едуарду Нікітіну. Ружична досить велика, тут проживає понад три тисячі людей, є школа та садочок, а бібліотеки не було вже цілих 20 років. До найближчої ж книгозбірні (а це якраз і є філія №7, що по вулиці Інститутській, 8) доїхати складно, особливо людям пенсійного віку.

Аби відкрити бібліотеку, мешканці мікрорайону звернулися з проханням до міського голови Олександра Симчишина, якому у 2020 році надіслали відповідне електронне звернення. Ініціативу жителів Ружичної підтримали і депутати міської ради. 21 квітня цього року сесія міської ради затвердила Статут Централізованої бібліотечної системи Хмельницької територіальної громади, у якому бібліотечний пункт бібліотеки-філії №7 (за

адресою – вул. Кам'янецька, 172) увійшов до переліку книгозбірень громади.

Відкриття мобільного бібліотечного пункту для обслуговування мешканців мікрорайону Ружична відбулось у рамках реалізації Програми розвитку Хмельницької міської територіальної громади у сфері культури на 2021-2025 роки «Нова лінія культурних змін».

На святкову подію запросили школярів місцевої загальноосвітньої школи №19. Для них влаштували вікторини, запропонували повідгадувати загадки, організували ігри. Також дівчата отримали книжкові та солодкі подарунки.

Досить символічним виявився той факт, що бібліотечний пункт у Ружичній створили в тому ж приміщенні, в якому ще у другій половині ХІХ століття на базі земської школи було сформовано невеличку бібліотеку.

Мікрорайон поповнився новим культурно-інформаційним простором, у якому її жителі зможуть брати книги, спілкуватися, обмінюватися думками та організовувати своє дозвілля.

Історія розвитку освіти в Ружичній

1855 рік – відкрито початкову двокласну школу;
1866 рік – школа перейменована на парафіяльну (церковно-приходську);
1884 рік – було збудовано нову земську школу з чотирирічним навчанням;
1931 рік – на місці зруйнованої школи побудували нову двоповерхову школу (навчання семирічне);
1939 рік – відкрито 9-ий клас;
1969 рік – розпочато будівництво триповерхового приміщення на 640 учнів;
1972-1973 роки – Ружичнянська середня школа отримала статус спеціалізованої;
1981 рік – Ружична ввійшла до складу міста, стала одним з його мікрорайонів, а школа отримала назву – Хмельницька спеціалізована загальноосвітня школа I-III ступенів №19;
2004 рік – за рішенням вісімнадцятої сесії Хмельницької міської ради (07.09.2004 р.) школу було перейменовано на честь академіка Михайла Павловського.

З 1982 по 2021 керували школою директори:

1. Тарасенко Юрій Павлович – 1982-1996 рр.
2. Літвін Лідія Миколаївна – 1996-2004 рр.
3. Патерко Микола Іванович – 2004-2009 рр.
4. Наумов Олександр Володимирович – 2009-2017 рр.
5. В.о. Єрмоменко Тетяна Миколаївна – 2017-2018 рр.
6. Проєктор Валерій Михайлович – з 2018 року.
7. У школі працює 49 педагогів (9 вчителів-методистів, 18 старших вчителів, 13 вчителів I категорії, 1 вчитель II категорії, 5 спеціалістів).

У школі популяризують професію педагога. З цією метою тісно співпрацюють з викладачами та студентами вишів. Учні беруть активну участь в предметних олімпіадах, конкурсах творчих робіт МАН, спортивно-патріотичних змаганнях.

У школі працює Зразковий меморіальний музей академіка М. А. Павловського. Шкільний музей осередок просвіти в мікрорайоні Ружична.

Напрями роботи музею: громадянсько-патріотичне виховання; морально-естетичне виховання; краєзнавча робота; творча майстерня вчителя та учня; соціалізація учня.

Родина Павловських неодноразово допомагала школі облаштовувати приміщення, проводити ремонтні роботи, купити техніку для проведення шкільних свят.

Аграрні досягнення

У 1929 році 53 бідняцьких господарства об'єднались у колгосп "Комунар", який спочатку мав 56 га орної землі, дві пари коней і два вози. З 1931 року на колгоспних ланах з'явилися перші трактори, згодом побудовано птахоферму, споруджено нерестовий став. У 1939-1940 роках колгосп був визнаний одним із найкращих в районі та став учасником Всесоюзної сільськогосподарської виставки в Москві, де отримав диплом 2-го ступеня.

У 1951 році ружичнянські хлібороби одногосно головою колгоспу обрали Олексія Лук'яновича Гуцалюка. За його головування господарство швидко міцніло і ставало багатогалузевим: підняли тваринництво з повною механізацією робіт, вирощували томати, буряки, зернові тощо. Чітка система внесення добрив, постійний добір кращого насіння, стислі строки польових робіт – все в єдиному комплексі. І росли врожаї. Колгосп "Комунар" постійно був серед перших, неодноразово представляв область на всесоюзних сільськогосподарських виставках. За успіхи у виробництві та кращий досвід був нагороджений дипломами різних ступенів.

Господарство славалося не тільки виробничими досягненнями, але й розвитком культури та соціальної сфери. Були побудовані оселі колгоспників, Будинок культури, дитячий садочок, музична школа, кафе "Веселка". В 1969 році з ініціативи голови колгоспу О. Л. Гуцалюка було побудовано нову школу (нині – СЗОШ №19 імені академіка Михайла Павловського).

У створенні всього цього – велика частка натхнення і праці всіх ружичнянців та особливо голови Олексія Гуцалюка.

Після Олексія Гуцалюка "Комунар" став поступово занепадати. Знизилися виробничі показники, погіршився рівень життя.

10 листопада 1981 року головою колгоспу було призначено Івана Леонтійовича Рудика, молодого 32-річного подолянина. При "Комунарі" відкрили декілька побутових майстерень, лікувально-діагностичний центр із сучасним медичним обладнанням. Колгосп розводив хутрових звірів, рибу у багатьох водоймах, вирощував женьшень.

У 1990-х роках господарство реорганізували в агрофірму "Проскурів". Вона стала не лише виробляти багато видів продукції, але й дала початок розгалуженій торгівлі. Агрофірма розвивалася, процвітала, сміливо вступала у ринкові відносини.

У 1995 році агрофірму "Проскурів" реорганізували у відкрите акціонерне товариство "Проскурів".

За вагомі досягнення у професійній діяльності та багаторічну сумлінну суспільно-політичну роботу голову наглядової ради ВАТ "Проскурів", народного депутата України II скликання, голову регіональної ради Асоціації міжнародних автомобільних перевізників України в Хмельницькій області Івана Леонтійовича Рудика було нагороджено Почесною Грамотою Верховної Ради, Міністерство транспорту України надало йому почесне звання заслуженого працівника автомобільного транспорту.

Публічне акціонерне товариство "Проскурів" засновано в 1999 році. Зараз компанія

контролює пакети акцій понад 30 підприємств. Переважна більшість з них підприємства агропромислового комплексу. Компанія націлена на побудову сучасного вертикально інтегрованого агрохолдингу. Крім того, до складу входять і підприємства інших галузей економіки – будівництво, транспорт, хімічна промисловість та інші. До компанії входять науково-дослідні підрозділи та сертифіковані виробники агропродукції, зокрема насіннєвого матеріалу. Компанія підтримує широкі міжнародні бізнес-зв'язки. Партерами є підприємства Польщі, Туреччини, Чехії та інших країн.

ВАТ "Проскурів" добре відоме в Україні якістю продукції сільськогосподарського виробництва, харчової промисловості, переробних та підсобних промислів. Впровадження та дотримання сучасних технологій та рецептур, винахідливість та сумлінна праця людей – вирішальні фактори вдалої роботи підприємства.

Нині Ружична продовжує славитися на всю Хмельниччину своїми аграрними досягненнями. Загальна земельна площа в господарстві становить 4730 га. Усього сільськогосподарських угідь – 3948 га, з них рілля – 3046 га. Площа лісу – 339 га, ставки та водоймища – 180 га.

Видатні земляки

Павло Вигодовський (справжнє прізвище – Дунцов) – єдиний декабрист селянського походження. Народився в 1802 році в родині заможного ружичнянського селянина Тимофія Дунцова. У 1819 році юнак втік з дому і добрався до Теофіполя, де його прийняли в католицьке училище тринітаріїв. При вступі Павло дав згоду прийняти католицьку віру, змінивши при цьому і своє прізвище на Вигодовського. Згодом Вигодовський став канцелярським служителем спочатку в Рівному, а у 1824 році отримав посаду писаря при канцелярії Волинського цивільного губернатора в Житомирі.

Саме в Житомирі юний Павло познайомився з членами таємного "Товариства об'єднаних слов'ян" і одразу став завзятим прихильником революційних ідей цієї організації. Причому, треба відзначити, що Вигодовський був одним із найрадикальніших членів товариства, постійно виступаючи за повалення самодержавства й знищення кріпосництва виключно збройним шляхом (чим і відрізнявся від більшості декабристів). Після придушення повстання декабристів (14 грудня 1825 року) почалися поголовні арешти причетних до цієї справи. Вигодовського заарештували 16 лютого 1826 року і засудили до двох років каторги в Читинському острозі. Після закінчення строку каторги його перевели на поселення в Томську область. Отут, у Сибірі, Вигодовський залишився до кінця свого життя (помер у 1881 році в Іркутську), перебуваючи під постійним наглядом поліції як «особливо небезпечний елемент», ставши єдиним із декабристів, котрий не був амністований.

Його ім'я ввійшло в історію і на його честь була названа одна з вулиць Ружичної.

Михайло Антонович Павловський (1942-2004 рр.) – відомий вчений та політик,

професор, доктор технічних наук (1977), доктор економічних (1997) наук, двічі лауреат Державної премії України (1980, 1992), заслужений діяч науки і техніки України (1991), нагороджений орденом "Знак пошани" (1980) та Грамотою Верховної Ради України, академік Академії технологічних наук України, академік ряду міжнародних академій.

М. А. Павловський – творець власної наукової школи з гіроскопів, навігаційних приладів і комплексів, один з ініціаторів створення і перший декан факультету авіаційних та космічних систем у Національному технічному університеті України "КПІ".

Народився Михайло Антонович Павловський 13 березня 1942 року в селі Ружична у селянській родині. Любов до творчості народу, як і до рідних місць, він зберіг на все життя і ніколи не соромився свого походження.

Сім'я жила дуже скромно: хата крита соломою, з глиняною долівкою. Михайло змалку привчався до тяжкої селянської праці. Лише одним вирізнявся малий Михайло

серед своїх однолітків – великою тягою до навчання. До школи почав ходити у шість років. Його прийняли умовно, надавши місяць випробувального терміну. Під час навчання ні в чому не уступав іншим дітям, а згодом навіть обігнав усіх. Однокласники часто звертались до хлопчика за допомогою.

Велику роль в житті Михайла відігравав спорт. Це був не один якийсь вид, а декілька – волейбол, вільна боротьба, кульова стрільба, лижі і плавання. Неабияких успіхів досягнув Михайло у вільній боротьбі: в 14 років став чемпіоном області з класичної боротьби. Та над усе хлопець любив волейбол. Попри те, що він був наймолодшим серед членів команди, саме йому було довірено стати капітаном. У районі команда вийшла на перше місце, а на обласних змаганнях посіла друге.

Геній Михайла проявлявся з самого дитинства, природа обдарувала його щедро. Якби він вибрав спортивну кар'єру, то міг би досягти вершин у багатьох видах. Та хлопець жив математикою. Вчитель математики Чумак Григорій Петрович розповідав, що йому доводилось додатково завантажувати Михайла, "щоб не заважав іншим". Саме цьому педагогу вдалося спрямувати талант свого учня до майбутніх успіхів.

В 1958 році Михайло разом зі своїми одинадцятьма однокласниками після святкування випускного вечора в єдиному тоді в Ружичній кафе "Веселка" зустрів схід сонця нового дня, ступив у широкий світ. Куди вступати – питання було вирішеним: в Київський політехнічний інститут. Вступні іспити склав на "відмінно".

Сила волі, наполегливість, жага до знань спонукали його досягти величезних успіхів та широкого визнання:

- 1963 рік – закінчив Київський політехнічний інститут (КПІ) з відзнакою;
- 1963-1966 роки – аспірант кафедри "Гіроскопічні прилади і пристрої";
- 1968 рік – доцент тієї ж кафедри;
- 1977 рік – зав. кафедри теоретичної механіки;
- 1985 рік – створив і очолив НДІ "Ритм" при НТУУ "КПІ", який займався дослідженнями, розробками бортових приладів та систем керування рухомими об'єктами, розробкою наземних комплексів для випробовування великих космічних конструкцій;
- 28.09-27.10.1992 – міністр промисловості України;
- 1993 рік – один із засновників і декан факультету авіаційних і космічних систем;
- 1994-2004 роки – народний депутат України II, III, IV скликань;
- 1996 рік – дійсний член Української академії економічної кібернетики;
- 2002 рік – академік-секретар Аерокосмічної академії України.

Автор понад 450 друкованих праць, серед яких – 24 книжки (монографії, підручники, навчальні посібники). Підготував 12 докторів наук і понад 50 кандидатів наук.

Михайло Антонович Павловський увійшов в історію Київської політехніки як фундатор української школи гіроскопістів, як видатний учений в галузі механіки, як перший декан факультету авіаційних та космічних систем (ФАКС) КПІ. На його честь 15 березня 2007 року урочисто було відкрито меморіальну дошку на фасаді корпусу ФАКС

(№28).

В історії ж України він залишив слід як полум'яний борець за справедливість, як видатний політичний та громадський діяч. Ружична з великим піднесенням сприйняла висунення кандидатури Михайла Антоновича Павловського у депутати Верховної Ради України. Він двічі обирався жителями міста Хмельницького по мажоритарному виборчому округу, представляв їхні інтереси у Верховній Раді України II-III скликань. Після обрання його народним депутатом України IV скликання по загальнодержавному виборчому округу він продовжував депутатський зв'язок зі своїми виборцями, мешканцями міста Хмельницького та області. Свідченням цього є його численні депутатські запити і звернення щодо проблем Хмельниччини, зустріч у колективах підприємств області, лекції у навчальних закладах, виступи на радіо і телебаченні, тисячі людей, яких він прийняв на депутатському прийомі тощо. Не було випадку, щоб Михайло Антонович не вніс пропозиції до проекту Державного бюджету України, які стосувалися невідкладних потреб Хмельниччини. У 1997 році він був удостоєний звання "Людина року – 1997".

Міська влада м. Хмельницького гідно вшанувала пам'ять видатного ружичнянця:

- ❖ вісімнадцята сесія Хмельницької міської ради від 07.09.2004 р. №13 прийняла рішення "Про присвоєння Хмельницькій спеціалізованій загальноосвітній школі №19 I-III ступенів назву "Хмельницька спеціалізована загальноосвітня школа №19 I-III ступенів імені академіка Михайла Павловського" з встановленням меморіальної дошки", що і було внесено до статуту школи;
- ❖ у вересні 2004 року було започатковано, а у червні 2006 року затверджено меморіальний музей академіка М. А. Павловського;
- ❖ 1.03.2005 року в школі встановлена меморіальна дошка, на якій викарбовано: "У цій школі з 1948 до 1958 року навчався видатний політичний діяч, академік, народний депутат України Михайло Антонович Павловський";
- ❖ 16.02.2007 року Хмельницька міська рада на восьмій сесії прийняла рішення "Про перейменування вулиці Ярмолинецької". Відтоді це вулиця Академіка Павловського.

У СЗОШ №19 I-III ступенів імені академіка Михайла Павловського виплачуються іменні стипендії кращим учням, що стало можливим завдяки матеріальній та фінансовій підтримці Благодійного фонду імені Михайла Павловського, метою якого є увіковічення пам'яті прославленого земляка та сприяння розвитку науки і освіти в Україні.

При школі діє музей, у якому зібрано багато цікавих та рідкісних експонатів, що знайомлять з життям вченого-земляка. Без сумніву, найцінніший експонат – випускна робота Михайла Подлюка від 6 червня 1958 року (геометрія з тригонометрією) з рецензією Григорія Петровича Чумака.

Очолює музей талановитий вчитель, ентузіаст Г. П. Кухтюк.

Природа

Цей затишний куточок міста потопає в зелені та квітах. Тут протікає річка Кудрянка (або Самець), яка бере початок поблизу села Малиничі Хмельницького району. Річка є правою притокою Південного Бугу. На ній знаходяться Дубівське і Ружичнянське озера та Дубівське водосховище, які використовують як для рибного господарства, так і для відпочинку жителів та гостей міста.

Багато людей пам'ятають колишню славу Ружичнянського водосховища, де у 1960-1970-х роках діяв один з найкращих в Україні водноспортивних комплексів і відбувались змагання міжнародних і всесоюзних рівнів. В 1965 році в Ружичній відбулись змагання на першість країни з греблі на байдарках і каное, а наступного року – міжнародні змагання з цього ж виду спорту.

На території Ружичної збереглися дві криниці, які були викопані дуже давно... Одну (знаходиться вона біля водонапірної вежі), що недалеко від Будинку культури, було збудовано графом Нікітіним десь між 1837-1857 роками, коли Ружична була військовим поселенням. Криниця не зовсім традиційних розмірів. Її діаметр понад два метри. Іншу, кажуть, викопав Богдан Хмельницький, називалась вона вдовиною. Біля неї до 1914 року стояв будиночок, де відпочивали подорожні.

Використані джерела:

1. До кого йдуть? ТОП-10 найпопулярніших сімейних лікарів у Хмельницькому. – Електронні дані. – Режим доступу : <https://vsim.ua/Zdorovya/top-10-simeynih-likariv-z-yakimi-hmelnichani-pidprisali-naubilshe-dekla-10692083.html>. – Назва з екрана.
2. Єсюнін С. Місто Хмельницький: історія, події, факти. Видання друге. – Хмельницький, 2008. – С.6, 37, 81.
3. Кухтюк Г.П. Чумацький шлях Михайла Павловського // Матеріали ІІІ науково-краєзнавчої конференції «Місто Хмельницький в контексті історії України» / Ред. кол. Баженов Л. В. (голова), Блажевич Ю. І. (співголова), Єсюнін С. М. (співголова, відповід. редактор та ін.) – Хмельницький, 2011. – С. 586-593.
4. Ружична // Історія міст і сіл УРСР. Хмельницька область. – Київ, 1971. – С. 552-559.
5. Рудик І., Брилінський Д. Агрофірма «Проскурів». – Хмельницький, 1996. – 194 с.
6. Рудик Іван Леонтійович. – Електронні дані. – Режим доступу : <http://www.proskuriv.com.ua/home.html>. – Назва з екрана.
7. Спогади вчительки-пенсіонерки Ружичнянської СШ Пивовар Л. В. "Історія Ружичної 1543-2005 рр."
8. Штогрин А. М. Злилось минуле й сьогодні // Матеріали ІІІ науково-краєзнавчої конференції «Місто Хмельницький в контексті історії України» / Ред. кол. Баженов Л. В. (голова), Блажевич Ю. І. (співголова), Єсюнін С. М. (співголова, відповід. редактор та ін.) – Хмельницький, 2011. – С. 578-585.

Підготувала:

В. А. Свириденко – завідувача відділу обслуговування ЦБ (вул. Подільська, 78, тел. 79-44-34, kmcbcs.c@gmail.com)